A exemplo legem conscribi, suaque subscriptione confirmat. Quare confecta, D. Ambrosius ejus vincula solvit. Itaque Imperator piissimus in sanctum templum ingressus, non stans Dominum precatus est, neque genibus flexis; sed pronus, humi abjectus, versum illum Davidis recitavit: Adhæsit pavimento anima mea, vivifica me secundùm verbum tuum: atque capillum manibus lacerans, frontem ferire, lachrymarum guttis solum rigare, veniamque supplex petere cœpit. Ubi autem tempus postulavit, ut dona sacræ mensæ offerret, surgit, atque non minorem lachrymarum vim, quàm antea, effundens, in sanctuarium ingressus est. Cum verò dona, uti solebat, obtulisset, intùs propè cancellos mansit. At rursus magnus ille Ambrosius non conticuit quidem, sed locorum differentiam eum docuit. Ac primùm scisciatur, ecqua re egeret? Et cum respondisset Imperator, se expectare divinorum mysteriorum perceptionem: significavit illi per primarium Diaconum, qui ei ministrabat, ad loca interiora solis sacerdotibus aditum patere, eademque aliis omnibus inaccessa esse, nec debere tangi: jubet igitur B ut exeat, & cum reliquis laicis consistat. Nam purpura, inquit, Imperatores, non sacerdotes efficit. Respondit supplex Imperator, se non animi confidentia inductum mansisse inter cancellos, sed hanc consuetudinem Constantinopoli didicisse: Quare habeo, inquit, etiam pro hac medicina gratiam. Tantis & tam eximiis virtutis ornamentis enituit rum Episcopus, tum Imperator. Utrumque enim admiror: alterum propter ingenuam loquendi libertatem, alterum propter faciem obedientiam: & illum propter divini zeli ardorem, hunc autem propter sinceram fidem. Imperator autem pietatis officia, quæ ab illustri illo Episcopo didicerat, etiam cum revertisset Constantinopolim, observavit. Nam cum solemni quodam festo ad templum accederet, statim ut dona sacræ mensæ obtulisset, exivit. Cum autem Nectarius, qui id temporis illius Ecclesiæ fuit Antistes, rogaret, Cur non maneret intùs? gemens respondit: Ægrè tandem didici, quid inter Imperatorem intersit & Episcopum: ægrè tandem reperi veritatis magistrum; nam solum Ambrosium novi Episcopum, dignum eo nomine. Tantum commodi reprehensio, C à viro virente & præstanti adhibita, secum adferre solet. *Theod. Eccles. hist. l. 5. c. 17.*

Justinus Martyr disciplinam Ecclesiæ, & ritum instituendi Christianos suo tempore usitatum ita describit: Quotquot credunt, quæ docemus, vera esse, & ad eum modum vivere pollicentur, ante omnia discunt, jejuniis & precibus petere à Deo præteritorum peccatorum veniam, nobis unà preces jejuniaque jungentibus. Deinde ad aquam à nobis ducuntur, & renascuntur eo modo quo & nos renati sumus. Nam in nomine Patris omnium, Dominique Dei & Salvatoris nostri Jesu Christi, & Spiritus Sancti, in aqua tunc lavantur. Hominem sic ablutum, ac institutum, ad fratres adducimus, ubi cœtus fiunt, ut tam pro nobis, quàm pro recènsi illuminato precemur, ut inveniamur per veram doctrinam, & bona opera digni observatores, & custodes mandatorum, & ut salutem æternam assequamur. Post precationem nos salutamus osculo mutuo. Deinde adfertur præcipuo fratri panis, & calix aqua dilutus, quibus acceptis, in laudem & gratiarum actionem Patri omnia offert per no- D men Filii, & Sancti Spiritus: atque ita Eucharistiam aliquandiù celebrat. Post preces & Eucharistiam totus populus accinit, Amen. Absoluta gratiarum actione præsulis, Diaconi quos vocamus, dant singulis præsentibus partem panis & calicis diluti, super quos facta est gratiarum actio: atque etiam deferre fiunt absentibus. Hoc autem alimentum apud nos vocatur Eucharistia, ad quod nemo admittitur, nisi qui credit, veram esse nostram doctrinam, absolutus regenerationis lavacro in remissionem peccatorum, & sic vivens, ut Christus docuit. Non enim ut vulgarem panem, & vulgare poculum hæc sumimus, sed quemadmodum per verbum Dei caro factus Jesus Christus Salvator noster, carnem & sanguinem pro salute nostra habuit: sic etiam per verbum precationis, & gratiarum actionis, sacratam ab ipso alimoniam, quæ mutata nutrit nostras carnes & sanguinem, illius incarnati Jesu carnem, & sanguinem esse didicimus.

Die Solis, urbanorum ac rusticorum cœtus fiunt, ubi Apostolorum Prophetarumque literæ prælguntur: deinde cessante lectore, præpositus (pastor Ecclesiæ) verba facit adhortatoria, ad imitationem rerum honestarum in vitis. Post E hæc consurgimus omnes, & precamur. Postea profertur panis, vinum, & aqua: tum præpositus, quantùm potest, precatur, & gratias agit: plebs verò, Amen accinit. Inde conscerantur, distribuuntur singulis, & absentibus mittuntur per Diaconos. Ditiores, si libeat, pro sua quisque voluntate conferunt. Collecta deponuntur apud Præpositum: is subvenit pupillis & egenis. Conventus autem hos die Solis facimus, quòd hac die Deus mundum creavit, & eadem die Christus resurrexit à mortuis. *Hæc Justinus, Apolog. 2. pro Christianis.*

Irenæus: Mulier quædam, inquit, forma præstans, Diaconi cujusdam in Asia, cum à Marco hæretico mente & corpore corrupta, diù cum esset secuta, posteà magno labore à fratribus conversa, omne tempus in exomologesi consummavit, plangens & lamentans. Ibidem & de Rhodanensibus mulieribus scribens, ait, eas in publico exomologesim fecisse. Ex his & similibus locis, quorum multa apud Tertullianum, & Cyprianum extant testimonia, constat, peccatores, quorum delicta & scelera Ecclesiæ detecta erant, ut scandalum piis oblatum tollerent, pro ratione delictorum à pres- F byteriis, id est, confessibus pastorum & presbyterorum primùm admonitos, objurgatos & consolatos, deinde post publicam coram piorum cœtu delictorum agnitionem, & detestationem, ad sacram Communionem, qua ante fuerant exclusi, receptos fuisse. Quem ritum veteres pœnitentiam, confessionem, satisfactionem nominarunt. De his autem quàm Theologi neoterici prolixè disserant in dogmatum explicatione: instituti nostri metas ne transiliamus, *lib. 1. adv. hæreses, c. 9.*

Tertullianus Christianorum sui sæculi disciplinam, ritus, & mores describit *apologet. adv. gentes, cap. 39.* Coimus, inquit, in cœtum & congregationem, ut ad Deum, quasi manu facta, precationibus ambiamus orantes. Hæc vis Deo grata est. Oramus etiam pro Imperatoribus ac Potestatibus, &c. Cogimur ad divinarum literarum commemorationem, si quid præsentium temporum qualitas, aut præmonere cogit, aut recognoscere. Certè fidem sanctis vocibus pascimus, spem erigimus, fiduciam figimus, disciplinam præceptorum nihilominùs inculcationibus densamus. Ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina. Nam & judicatur G magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu: summumque futuri judicii præjudicium est, si quis ita deliquerit, ut à communicatione orationis & conventus, & omnis sancti commercii relegetur. Præsident probati quique seniores, honorem istum non pretio, sed testimonio adepti. Neque enim pretio ulla res Dei constat: non de oneraria summa quasi redempta religionis congregatur: modicam unusquisque stipem menstrua die, vel quando velit, & si modò possit, apponit. Nam nemo compellitur, sed spontè confert. Hæc quasi deposita pietatis sunt. Nam inde non aliis, quàm egenis alendis dispensatur. Cœna nostra de nomine rationem suam ostendit: vocatur ἀγάπη, id est dilectio: quantiscunque sumptibus constet, lucrum est, pietatis nomine facere sumptum. Siquidem inopes quosque refrigerio isto juvamus. Non priùs discumbitur, quàm oratio ad Deum prægusteur. Editur, quantum esurientes capiunt: bibitur quantum pudicis est utile: ita saturantur, ut qui meminerint etiam per noctem adorandum sibi esse Deum: ita fabulantur, ut qui sciunt, Dominum audire. Post aquam manualem & lumina, ut quisque de Scripturis sanctis, vel de proprio H ingenio potest, provocatur in medium Deo canere. Hinc probatur, quomodò biberit. Æquè oratio convivium dirimit.

Idem. De disciplina, & ritibus Ecclesiæ circa baptismum & baptizandos suo sæculo variis locis differit, quæ quoniam scitu digna videntur, adscribemus. Potestas baptizandi penès solos Ecclesiæ ministros est, libro de Baptismo. Non permittitur (inquit, lib. de velandis virginibus) mulier in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere. Dies Paschæ & Pentecostes solemnes fuisse ad baptizandum, ait; sed paulò post addit, Omnis dies Domini est, omnis hora, omne tempus habile baptismo. Ætatem aliquam in infantibus requirere videtur lib. de Baptismo, sed privato suo judicio id profert. Infantes enim Ecclesia Christiana, postquam editi essent, baptizandos esse censuit, juxta Dei verbum Ecclesiæ: *teste Cypriano, libro 3. epistol. 8.* De baptismo adultorum convenit Tertullianus cum Justino, cujus dicta notavimus. Adultus baptizandus interrogabatur de Symbolo cujus verba coram cœtu recitabat. Deinde abrenunciabat Dia-

A Diabolo, pompæ & Angelis ejus. Recitabatur postea formula Christi: Baptizo te in nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti. Sic enim in libro de Corona militis. Ter mergitamur, nihil ampliùs aliquid respondentes: Dominus in Euangelio determinat. Et *in lib. adv. Praxeam*, Non semel, sed ter ad singula nomina, & ad personas singulas tingimur. Aliæ cæremoniæ accedebant, de quibus idem *Tertullianus lib. de Baptismo. Vide ejusdem lib. de idololatria, de corona militis, lib. 1. contra Marcionem, & de pudicitia.*

Idem disciplinæ Ecclesiasticæ circa claves, id est, pœnitentiæ publicæ, seu confessionis & exomologeseos, (quam pœnitentiæ ministerium alicubi vocat) ritus item in libris suis subinde, aliàs breviter, aliàs prolixiùs recitat. *Lib. de pœnitentia*: Iactus, inquit (confessionis scilicet) exomologesis est, qua delictum Domino nostro confitemur, non quidem ut ignaro, sed quatenùs satisfactio confessione disponitur, confessione pœnitentia nascitur, pœnitentia Deus mitigatur. Itaqte exomologesis prostemendi, & humiliandi hominis disciplina est, conversionem injungens, B misericordiæ illicem. De ipso quoque habitu ac victu mandat, sacco & cineri incubare, corpus sordibus obscurare, animum mœroribus dejicere, illa per quæ peccavit, tristi tractatione mutare. Cæterùm pastum, & potum pura nosse, non ventris scilicet, sed animæ causa: plerunque verò jejuniis preces alere, ingemiscere, lachrymari, & mugire dies noctesque ad Dominum Deum tuum, Presbyteris advolvi, & aris Dei adgeniculari, omnibus fratribus legationes deprecationis suæ injungere. Hæc omnia exomologesis continet.

Idem libro secundo ad uxorem, libro de cultu fœminarum, ad Martyres, ad Scapulam, piam & honestam Ecclesiæ veteris disciplinam, id est, Christianorum probatos mores commemorat Tertullianus, cujus vestigia discipulus Cyprianus sequitur. Ex horum Theologorum dictis constat, faciem Ecclesiæ longè aliam tunc fuisse ab ea, quæ postea apparuit, & tunc sub Domini disciplina fideles beatè vixisse. Horum quippè exercitia fuere preces publicæ & privatæ, silentium, modestia, patientia, æquitas, castitas, benignitas, charitas erga pauperes, C jejunia, ægrotantium visitationes, consolationes captivorum, hospitalitas, &c.

Presbyteri, & Diaconi Ecclesiæ Romanæ ad quandam D. Cypriani epistolam respondentes, inter alia scitè dicta, de utilitate disciplinæ in Ecclesia Dei proferunt quæ sequuntur: Quid magis, aut in pace tam aptum, aut in belli persecutionibus tam necessarium, quàm debitam severitatem divini vigoris tenere? quam qui remiserit, instabili rerum cursu erret semper, necesse est, & huc atque illuc incertis negotiorum tempestatibus dissipetur, & quasi extorto de manibus consiliorum gubernaculo, navim Ecclesiasticæ salutis illidat in scopulos: ut appareat, non aliter saluti Ecclesiasticæ consuli posse, nisi siqui & contra ipsam faciunt, quasi quidam adversi fluctus repellantur, ut disciplinæ ipsius semper custodita ratio, quasi salutare aliquod gubernaculum in tempestate servetur. *Cyprian. lib. 2. epist. 7.*

* ECCLESIÆ JUDICIUM IN CAUSA FIDEI.

D Exempla S. Scripturæ.

Deus præcepit per Moysen, omnem controversiam à sacerdotibus dirimi, *Levit. 14. Deut. 21.*

Josaphat Rex popularibus suis edixit, ut in iis, quæ ad legem & cæremonias pertinerent, summum sacerdotem adirent; quo, si quid ambiguum esset, aut obscurum, tanquam divinæ legis interpres id explicaret, *2. Paral. 29.*

Christus Matth. 18. Dic Ecclesiæ. Est autem Ecclesia eo loco pastorum Ecclesiæ conventus, *Decretalium lib. 2. de Foro competenti.*

EXEMPLA HISTORICA.

Cum Melchiades Papa in consessu decem, & novem Episcoporum damnato Donato hæretico, Cæcilianum Carthaginensem Episcopum absolvisset, atque ab hoc judicio Donatistæ schismatici ad Constantinum Imperatorem appellassent; indignatus ipse tam iniquæ & impiæ appellationi, sic respondit, ut Optatus scribit: O rapida furoris audacia! si- E cut in causis Gentilium fieri solet, appellationem interponunt. Epistolam quoque in hæc verba ad Episcopos dedit: Metum judicium postulant, qui ipse judicium Christi expecto. Dico enim, ut se veritas habet: Sacerdotum judicium ita debet haberi, ac si ipse Dominus residens judicet. Nihil enim licet his aliud sentire, vel aliud judicare, nisi quod Christi magisterio sunt edocti. Quid igitur sentiunt maligni homines, officia diaboli? Perquirunt sæcularia, relinquentes cœlestia. *Ex Opt. in Append. novissimè Parisiis edito. Baron. tom. 3. an. 613.*

Cum Ariani Eustathium Antiochenum, Athanasium Alexandrinum, & alios Episcopos Catholicos infensos Constantino Imperatori reddere pertentarent, structis calumniis, & libellis, quibus eum impellerent, ut sedibus eos ejiceret, & in exilium amandaret; Imperator ex Donatistarum causa diutiùs ventilata prudentior factus, à libellorum prorsùs abstinuit lectione; quos omnes igne cremandos, ac penitùs abolendos curavit. Rem verò ante Synodum gestam Sozomenus narrat his verbis: Multi autem ex Sacerdotum numero, qui (ut evenire solet) tan- F quam ad causas suas, ac privatas disceptandas in unum convenerant, tempus opportunum sibi jam oblatum putarunt ad res eas corrigendas, quæ ipsorum animos offendissent. Itaque singuli libellum de criminibus, quæ aliis objicerent, Imperatori offerre, & peccata in se admissa jam ante exponere cœperunt. Cum autem illud in dies ferè singulis accideret, dat mandatum Imperator, ut singuli crimina, quæ aliis objicere constituerant, ad certum diem proponerent. Ubi dictus dies venit, Imperator oblatis sibi libellis acceptis: Iltæ, inquit, criminationes tempus quidem sibi præstitutum habent, diem videlicet magni judicii, Judicem autem, qui sit tum de omnibus sententiam pronunciaturus: mihi verò non est fas, cum homo sim, ejusmodi causarum cognitionem arrogare; præsertim cum & qui accusant, & qui accusantur, sacerdotes sint. Nam non deberent se tales præbere, ut ab altero judicentur. Age igitur, deletis criminibus, exemplum divinæ clementiæ in danda mutuò venia imitati, jungamus amicitiæ fœdera; & fidei negotia, quæ vos in hunc locum convenire compulerunt, seriò pertractemus. Hac habita oratione, Imperator jubet, tum criminatio- G nes illatas nullius momenti esse, tum libellos comburi, diemque præstituit, ad quem de rebus fidei vocatis in controversiam decideretur. *Baron. tom. 3. Ann. an. 325. ex Sozom. lib. 1. c. 16. & Trip. l. 2. c. 1.*

Sub Aureliano Imperatore fuit Christianis cum Paulo Samosateno hæresiarcha controversia de domo quadam quam pars utraque templo exædificando designaverat. Consultus Cæsar, ut litem dirimeret, ad Romanum Pontificem (gentilis licèt) causam disceptandam remisit; jussitque, domum illis tribui, quibus Romanus Episcopus, & alii Italiæ sacerdotes adjudicassent. Noverat enim (ut ait Eusebius) Romanum Pontificem supremum esse apud Christianos Judicem, ad quem pertineret de rebus Ecclesiasticis sententiam ferre. *Euseb. Cæsarien. lib. 7. hist. Eccles. cap. 14.*

Postquam Valentinianus Imperator Valentem fratrem in imperii collegam assumpsit, ut tum Orientali, tum Occidentali pariter languenti Imperio simul consultum esset, illud opportunum (quod videbatur) remedium excogitavit, nimirùm ut relicto Valente in Oriente, ipse sese transferret in Occidentem: sicque fore, ut tumultuantes undique barbaros coercerent. Ejusmodi itaque consilio inito, partitis inter se exercitibus, eorumque ductoribus, rebusque dispositis, percursis Thraciis, unà simul in Pannoniam descendentes, Sirmium pervenere. Inde tandem ab invicem digressi, Valens reversus est Constantinopolim, Valentinianus verò Mediolanum se contulit. In itinere verò memoria dignum hoc accidisse Sozomenus tradit. Ubi, inquit, decessit Constantinopoli Valentinianus, perque Thraciam Romam versus iter fecit, Episcopi Hellesponti, & Bithyniæ, & alii omnes, qui Filium Patri consubstantialem asserendum putabant, mittunt ad eum pro se Legatum Hydatianum Heraclææ (quod est oppidum Perinthi) Episcopum, oratum, ut sibi de doctrina fidei ritè constituenda in unum conveniendi potestas permitteretur. Qui cum venisset ad Valentinianum, & Episcoporum ei postulationem exposuisset, respondet ille: Sibi, qui unus è laicorum numero erat, non licere se ejusmodi negotiis interponere: & ideò sacerdotes, & Episcopi, inquit, quibus hæc curæ

A curæ sunt, seorsum per se, ubicunque ipsis libitum fuerit, in unum conveniunt. Quo responso ad legationem Hypatiani dato, Lampsaci Concilium cogunt. *Niceph. lib.11. cap.30. Sozom.6. cap.7. Ruffin.1. cap. 2. Baron. tom. 4. an.364.*

Otto secundus, Ottonis Magni filius, cum exercitu in Calabriam adversùs Saracenos Græcis adjunctis profectus, offenso Numine in Sanctis ejus, ingentem cum exercitu cladem expertus est. Episcopatum, quem pater in sacrum honorem pretiosissimo martyri Laurentio erexerat, ambitione suorum in peccatum ductus filius destruxit, non faciens ordinem; quasi qui aquam in mare fundit, Episcopatum dejecit, ut plenum deliciis Archiepiscopatum ditaret. Tulit Episcopum optimo Laurentio, posuit Parthenopoli Archipræsulem nostro Mauritio. Factum est contra jus in Ecclesia Dei, donec adveniens novus Rex, & religiosissimus veterem errorem correxit. Post tres Ottones Henricus Christianissimus ecce venit, qui malè facta correxit. Propter hoc peccatum (veluti patet) pugnante Laurentio, victoriam Otto perdidit, & diebus suis omnem confusionem re-
B cepit. Avertente faciem Deo, quæ sit virtus tua, ò homo, spectanunc in homine uno. Quid prodest bellicus ardor? Quid valet virtus sine suo loco? Age tunc cuncta cum consilio. Quorsum venit sapiens invito Deo? sicut scriptum est: Non est consilium, non est ratio contra Deum. Quapropter audiamus bonum consilium, quo dicitur: Omnes curas & cogitatum tuum jacta in Dominum, & ipse te enutriet: Spera in Domino, & ipse faciet. Inspiciamus magnæ indolis virum, ex multo merito Imperatorem Augustum: ecce dum peccat, flagellatur, plenus adversis media vita moritur, jacet nunc inglorius, ò utinam & non reprobus, pulchræ virtutis alumnus. Priùs verò, quàm moreretur, ut ad pœnitentiam hominem stimularet, sicut est solus semper clemens Deus, talem visionem cuidam sapienti ostendit; quam ut auditam recolimus, infra annotare non absurdum putamus. Nocte intempesta, quando altus sopor solet occupare homines, vidit visum, de quo agimus, Regem Ottonem aureo solio sedentem, sub pedibus ejus argenteum scabellum, Episcoporum & adstantium Procerum circa ipsum prospexit seriem longam. Intravit autem decora fa-
C cie, instar ignis, Juvenis, quem nivea vestis vestivit, & purpurea stola in pectore cinxit. Nec stat. Via vadit, argenteum scabellum sub pedibus Cæsaris cum indignatione subtrahit, & averso vultu januam petit. Quod ægrè ferens, post illum cucurrit tale somnium cernere, qui meruit: Quæso, inquit, Domine mi, dedecus ne facias, suppedaneum reddas; quisquis qui tanta audes, obsecro, Regem coram populo ne confundas. (Hæc magna potentis Laurentii vera persona erat, sicut illi Episcopo post agnoscere Deus concesserat.) Imò, inquit, si meum dedecus non emendat, majora faciam: subtracto scabello, ipso eum solio deponam. *Baron. tom.10. Annal. an.983. 9. 10. ex Ditmario & Albert. Crantz. in Metrop. Savon. lib.1. c.28. & Mariano Scoto.*

Honorius Imperator Arcadium fratrem suum reprehendit, quòd contentionibus, ac controversiis Constantinopoli inter Episcopos, qui factionem Theophili, & eos qui Chrysostomi partes sequebantur, exortis, auctoritatem suam interposuisset; ac inter alia hæc ait: Si quid de causa Religionis inter Antistites ageretur, Episcopale oportue-
D rit esse judicium: ad illos enim divinarum rerum interpretatio, ad nos Religionis spectat obsequium. Idem Imperator, ait Cassiodorus, misit in Africam Marcellinum Tribunum, ac Notarium, qui erat ei quasi à secretis, ut ibi curaret haberi congressum & colloquium inter Catholicos, & Donatistas, si qua ratione controversiæ de religione conciliari possent. Voluit autem religiosissimus Princeps, ita communicationi Marcellinum adesse, ut in illa non judicis simpliciter, (laicis enim interdictum erat in causis Ecclesiæ judicem agere) sed cognitoris, honorariique arbitri nomen ferret, cujus partes essent, suum cuique locum ac sedem assignare, pacificatorem agere, curare, ne quid inter Episcopos inordinatè, vel tumultuariè fieret, ut seposita vi omni & dolo, tranquillè & sine strepitu cuncta transigerentur. Rursum, turbis ac periculoso schismate inter Clerum, & populum Romanum exorto, cùm in Sozimi Papæ mortui locum electione justa suffectus esset Bonifacius, & Eulalius populi favore in Sedem Petri se intrudere, Honorius Imperator judicare noluit, uter illorum legitimè & juxta Canones electus esset: sed, qui de nata controversia disceptarent, Antistites & Clericos convocari se-E cit. Noverat enim, Ecclesiasticam esse causam, non sui juris aut tribunalis. *Baron. to.5. an.404. & 412. Extat hæc Epist. in Cod. Vatic.*

Theodosius minor, Honorii ex fratre nepos, in epistola, quam per domesticum, & familiarem suum ad Concilium Ephesinum dedit, ita scribit: Igitur Candidianum, præclarissimum religiosissimorum domesticorum comitem, ad hanc sacram vestram Synodum abire jussimus; sed ea lege & conditione, ut cum quæstionibus & controversiis, quæ circa fidei dogmata incidunt, nihil quidquam commune habeat. Nefas enim est, qui sanctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus non est, eum Ecclesiasticis negotiis & consultationibus se immiscere. *Cyrill. tom.4. epist.17. Acta Ephes. edit. Peltan. c.32. tom.1.*

Sigismundus Augustus, Sigismundi Regis Poloniæ filius, excelso animo Princeps, & paternis vestigiis in Catholica religione insistens, patri successit anno 1548. De illo testatur amplissimus Cardinalis VVarmiensis Stanislaus Hosius, eum, cum peterent nonnulli in comitiis VVarshaviensis, ut de causa religionis cognosceret, constanter admodùm re-F cusasse, dixisseque, non sui id esse muneris; Regem se, non Pontificem, agere velle: satis sibi negotii esse cum profanis causis. Eadem fuerat & Sigismundi patris eius vox. Erant enim quandoque, qui Sirenarum mortiferis cantionibus dementati, peterent ab illo, ut puram Lutherici Euangelii doctrinam in suo regno prædicari pateretur. Tum ille animo verè heroico, purèque ac germanè Christiano: Non est meum, inquit, de puritate verbi cognoscere; munus hoc Episcoporum est; quorum judicio etiam ego ipse libens me submitto, quorumque jurisdictionem in omnibus salvam esse volo. Utinam hanc tanti Regis constantiam plerique alii secuti essent politici magistratus, quibus ab impositoribus istis, novi Euangelii buccinatoribus, pestifera adulatione persuasum est, ad ipsos pertinere, ut de fide & religione sibi judicium usurparent. Quæ res magnas non uno loco attulit calamitates. *Laurentius Surius in Comment. rerum in orbe gestarum anno Domini* 1548.

☞ *Consule locum de Romano Pontifice.*

*ECCLESIÆ BONA, G
Sive Patrimonium
In generali
EORUM POSSESSIO LICITA,
Et Laudabilis.

Vbi & de communione Bonorum Ecclesiæ primitivæ, & possessione propria eorundem posterioribus temporibus.

Memorat *B. Lucas in historia Actorum cap.2. versic. 44. & seq.* Primos credentes, sive fideles, ita sese omnibus perfectè abdicasse, ut omnia haberent communia. Vigente, ait Cyprian. calore fidei, atque imitatione Dei nullum arcentis à beneficiis suis. *Serm. de oper. & eleemosyn.* Præsertim, cum viderint spiritualia dona omnibus communia, voluerunt & temporalia communicare, inquit Chrysostom. in eum locum. Unde vendebant possessiones, & substantias H suas, κτήματα Græcè, id est, agros & fundos, qui nomine possessionis, ait Festus, jurè dicuntur, quasi à pedum sessione, vel positione. Item bona quævis mobilia, quæ etiam illo nomine appellantur, apud Ciceronem *orat. pro Quintio.* Quæ omnia quoque vocantur subsistantiæ ὑπάρξεις, quòd sint velut robur, & materia solida hominis; & ita usurpatur *Proverb.* 18. *versic.*11. ideòque pauperes exinaniti dicuntur. Porrò eorum omnium pretia deferebant ad pedes Apostolorum, qui illa dividebant omnibus, prout cuique opus erat; ut apertè repetitur *cap.4. Actor. & cap. 6. vers.* 1.

Cæterùm singularis Dei providentia fuit, ut dispergendis mox propter futuram persecutionem, suppeteret ex distractis possessionibus, unde viverent. Quo factum, ut nulla bona stabilia tunc Ecclesia possederit, quod tamen frigescente charitate Laicorum, & ut suam Ecclesia tueatur dignitatem, & aliis quoque benefaciat, expedire compertum est; ut nempè stabilia bona habeat, nec ea, ut olim primis initiis, divendat; quemadmodum egregiè ratiocinatur *Chrysostom. hom.* 36. *in Matth.*

In

A *In Decreto* 12. *quæst.* 1. *c. futuram*, ex Melchiade Papa; si tamen is auctor est Canonis; habetur, quòd futuram Ecclesiam in Gentibus Apostoli prævidebant, idcircò prædia in Judæa minimè sunt adepti, sed pretia tantummodò ad sovendos egentes. At verò cùm inter turbines, & adversa mundi succresceret Ecclesia, eò usque pervenit, ut non solùm gentes, sed etiam Romani Principes, qui penè totius mundi monarchiam tenebant, ad fidem Christi, & Sacramentum Baptismi concurrerent; unde factum est, ut fabricare Ecclesias, & prædia habere, ipsi licuerit.

*Pius I. in epist.*2. dicit, Sacrilegum esse, qui Ecclesiæ prædia & donaria diripit.

Vrbanus Primus in epist. ad omnes Episcopos, dicit, initio Ecclesiæ consuevisse pios homines vendere possessiones, & pretium donare Ecclesiis; deinde tamen judicatum esse commodius, quòd possessiones ipsæ donarentur Ecclesiæ, ut eo modo non solùm præsentibus, sed etiam futuris provideretur.

Sanctus Hieronymus epistol. 61. refert, Prætextatum Proconsulem Orientis, & postea Vrbis Præfectum, va-B riisque Magistratibus auctum, dicere per jocum Damaso solitum: Facite me Romanæ Vrbis Episcopum, & ero protinùs Christianus. *Ammianus lib.* 27. exprobrat quoque opulentiam tantam, ut propterea Damasus, & Ursicinus omni contentione laterum jurgati sint pro Romano Episcopatu.

Sunt etiam Concilia omnium Ecclesiarum, quæ prohibent alienari possessiones Ecclesiæ, & earum curam Episcopo committunt. Vide Concilium Antiochenum c.25. & Ancyranum c.15. Item Concilium Carthaginense IV. c.32. & Carthaginense V. c.4. Item Concilium Hispalense I. c.1. Toletanum IV. can. 32. & 68. Item Agathense c.49. & 51. Item Moguntinum sub Arnulpho Imperatore, c.12. Denique Romanum V I. sub Symmacho.

Meminerunt etiam Ecclesiasticarum possessionum, *Ambrosius ep.*31. *Chrysostomus homil.*37. *ad populum Antiochenum. Augustinus ser.*1. *& 2. de communi vita Clericorum, Prosper l.2. de vita contemplativa c.9. Gregorius l.4. ep.*33. *& alii Patres passim.*

Decet igitur, Ecclesiam opibus instructam ornatamque C esse, & Præsules Ecclesiæ, vel ad auctoritatem conciliandam, vel ad sacra religiosiùs tractanda, vel ad egentes sublevandos. *Augustinus* 3. *contra Crescent. cap.*29. testis est, argenteas lucernas tempore Diocletiani persecutionis accensas in Ecclesia.

Cum autem Gentiles vellent Christianos largitionibus, quæ fiebant affatim, expertes esse, Constantinus edixit, ut Ecclesiæ Clericisque legari facultates possent: ac voluit, eis ablata restitui. *L.1. C. de sacros. Eccl. Vide Eusebium* 10. *hist. c.*3. *Tertullian. Apolog. c.*3. *Iustin. in Apolog. pro Christ. Ambros. contra Symmachum. Acta Vrbani Papæ. Eusebii hist. l.4. cap.*22.

De donatione facta Ecclesiæ per Constantinum Imperatorem, aliosque Principes privatos, pleni sunt Annales: nos quædam in loco de donatione & liberalitate tradidimus. Et *S. August. tract.6. in c.1. Ioan.* & refertur *c.1. quo jure 8. dist.* docet jure humano Imperatorum & Regum, Ecclesias, ut alios privatos, possidere temporalia, & dicere: hoc meum, hoc tuum. De præfata autem donatione legatur *Bar. Tom.* 3. *Anno Christi* 324. *contra Laurentium Vallam.*

D

Alienatio Quomodo Facienda.

Bona Ecclesiastica censentur quævis tam mobilia, quàm immobilia, Ecclesiæ donata, vel quovis modo attributa. Quæ tamen magna circumspectione tractanda veniunt, & non nisi gravissima ex causa alienanda, cum sæculo hoc pauca accrescant, obnitentibus, & immobilia passim per Ecclesiam acquiri vetantibus Principibus. Paulus II. in Constit. incip. Ambitiosè, hoc titulo vetuit, omne pactum, quo transfertur rerum dominium, concessionem, hypothecam, locationem ultrà triennium, infeudationem, emphyteusim; præterquam in casibus à jure permissis, ut de rebus, ac bonis ab antiquo in emphyteusim concedi solitis; & tunc cum Ecclesiarum evidenti utilitate.

Certè in Belgicis ditionibus Episcopi alienationum rerum ad Ecclesias sibi subjectas spectantium, facultatem causa cognita cōcedunt: Et alibi quomodo recepta, vel non recepta probetur; ex consuetudine præsertim quadragenaria attenditur. *Gutier. Can. q. l.1. c.8.* Et similiter Synodus Provincialis Mechl. anni 1607. statuerat, ut decimæ ad triennium tantùm collocari pos- B sent, prata & domus ad sexennium, terræ arales ad annos novem, nec ultra: sed ejus decreti loco Romani ante approbationem Synodi *tit.22. cap.2.* substituerunt hæc tantùm verba: Bona Ecclesiæ locare non liceat ultra tempus à jure permissum. Nihilominùs Principes nostri idem decretum approbarunt.

Etiam Concilium Tridentinum *sess.*25. *cap.*11. *&* 13. declarat nullas, & invalidas locationes anticipatis solutionibus, in præjudicium successorum; & quascumque locationes in damnum Ecclesiæ contra Canonicas sanctiones, tametsi confirmatas etiam à sede Apostolica, rescindi vult.

In patronatis Ecclesiis etiam patroni assensus ad validam alienationem requiritur. *Chopin. de sac. polit. l.*43. *tit.7. n.*28. quod tantùm intelligo de iis ipsis bonis, quæ à patrono profecta sunt.

Episcopus in unione, vel dismembratione Ecclesiarum, applicare potest bona unius Ecclesiæ alteri, in casibus à jure permissis, & à Conc. Trid. *sess.*21. *cap.*4. *&* 5. *sess.* 23. *cap.* 18. *sess.*24. *c.*13. F

QUIBUS CASIBUS EROGANDA,
putà
IN PUBLICA CALAMITATE,
Egestate, &c.

Elegantèr *Ioannes Molanus l.2. de Canon. c.*13. scribit: Quod in viva Dei templa expenditur propter eorum necessitatem, id malitiosè vivo Dei templo detractum non censeri; quod & pluribus exemplis confirmat.

In primis, Laurentius pretiosus Christi martyr, cum Decius ab eo thesauros Ecclesiæ expeteret, eosque non parvos esse, [quod pulchrè describit Prudentius hymno I.] arbitraretur, tridui spatio postulato, opes Ecclesiasticas, quibus avidissimus inhiabat, ostendens, numerosissimos sanctorum pauperum obtulit greges, in quorum victu atque vestitu inamissibiles condiderat facultates: quæ tantò integriùs erant salvæ, quantò sanctiùs probabantur expensæ, ait *S. Leo sermone de S. Laurentio.* ☞ *Vide eandem historiam prolixè in loco de Pauperibus, Tit. Pauperum cura.* G

Quid verò Ambrosius fecerit, nosque jam olim docuerit, ex ejus verbis audire licet: Hoc maximum, ait, incentivum misericordiæ, ut compatiamur alienis calamitatibus, necessitates aliorum, quantùm possumus, juvemus, & plus interdum quàm possumus. Melius est enim, pro misericordia causas præstare, vel invidiam perpeti, quàm prætendere inclementiam: ut nos aliquando in invidiam incidimus, qui confregerimus vasa mystica, ut captivos redimeremus: quod Arianis displicere poterat, nec tam factum displicere, quàm ut esset, quod in nobis reprehenderent. Quis autem est tam durus, immitis, ferreus, cui displiceat, quòd homo redimitur à morte, fœmina ab impuritatibus barbarorum, quæ graviores morte sunt: adolescentulæ, vel pueruli, vel infantes, ab idolorum contagiis, quibus mortis metu inquinabantur? Quam causam nos etsi non sine ratione aliqua gessimus, tamen ita in populo prosecuti sumus, ut consiteremur, multòque fuisse commodius astrueremus, ut animas Domino, quàm aurum servaremus. Qui enim sine auro misit Apostolos, & Ecclesias sine auro congregavit. Aurum Ecclesia habet, non ut H servet, sed ut eroget, & subveniat in necessitatibus. Quid opus custodire, quod nihil adjuvat? An ignoramus, quantum auri atq; argenti de templo Domini Assyrii sustulerint? Nonne meliùs conflat Sacerdos propter alimoniam pauperum, si alia subsidia desint, quàm sacrilegus contaminata asportet hostis? *S. Ambros. l.2. offic. c.28.*

Et rursus infra: Aurum Sacramenta non quærunt: neque auro placent, quæ auro non emuntur. Ornatus Sacramentorum, redemptio captivorum est. Et verè sunt illa vasa pretiosa, quæ redimunt animas de morte. Ille verus thesaurus est Domini, qui operatur, quod sanguis ejus operatus est. Tunc vas Dominici sanguinis agnosco, cum in utroque video redemptionem, ut calix ab hoste redimat, quos sanguis à peccato redemit. Quàm pulchrum, ut cum agmina captivorum ab Ecclesia redimuntur, dicatur: Hos Christus redemit! Ecce aurum, quod probari potest: ecce aurum utile: ecce aurum Christi, quod à morte liberat: ecce aurum, quo redimitur pudicitia, servatur castitas. Hæc ille, qui multa habet in hunc sensum eodem loco.

C Hunc

A Hunc autem D. Ambrosii spiritum imitatum esse S. Augustinum Hipponensem Episcopum, gravissimus testis est ejus discipulus, Possidonius Calamensis Episcopus *vitæ Augustin. cap.42.* Interea, inquit, dum Ecclesiæ pecunia deficeret, hoc ipsum populo Christiano denuntiabat, non se habere, quod indigentibus erogaret. Nam & de vasis Dominicis propter captivos, & quamplurimos indigentes, frangi quædam, & conflari jubebat, & indigentibus dispensari. Quod non commemorasset, nisi contra carnalem sensum quorundam fieri perviderem. Et hoc ipsum etiam venerabilis memoriæ Ambrosius in talibus necessitatibus indubitanter esse faciendum, & dixit, & scripsit: sed & inde de neglecto à fidelibus gazophylacio, & secretario, unde Altari necessaria inferuntur, aliquando in Ecclesia loquens, admonebat: quod etiam beatissimum Ambrosium se præsente in Ecclesia tractavisse, nobis aliquando retulerat.

Eundem in modum *Gregorius Magnus l.6.epist.*13. scribens ad Fortunatum Episcopum Fanensem: Sicut reprehensibile, & ultione dignum est, ait, quemquam sacrata vasa, B præterquàm in his, quæ lex, & sacri Canones præcipiunt, venundare: ita nulla est objurgatione, vel vindicta plectendum, si pietatis causa pro captivorum fuerint redemptione distracta.

Idem Pontifex solicitatus à Faustino, milite Melitensis Ecclesiæ, pro subsidio quindecim librarum, ut filias suas de jugo captivitatis exueret, graviter pro eo scripsit ad Episcopum Messanensem: Illud fraternitas vestra debet esse solicita, ut si quidem de prædicta Ecclesia usuale argentum est, supra scriptam quantitatem accipiat: alioquin de sacratis vos vasis hac in re eam, quam prædiximus, quantitatem præbere necesse est.

Nam sicut omninò grave est, frustra Ecclesiastica ministeria venundare, sic iterum culpa est, imminenti hujusmodi necessitate, res maximè desolatæ Ecclesiæ captivis suis præponere, & in eorum redemptione cessare. *Idem ubi supra epist.*35.

Denique idem sanctissimus Pontifex, cum Demetrius & Valerianus, Clerici Firmani, metuerent, nereddere cogerentur undecim libras argenti, quas aliquando Fabius Pontifex pro eorum, & parentum redemptione ex rebus Ecclesiæ C hostibus impenderat, clarè eis rescripsit in hunc modum: Ratio æquitatis postulat, ut quod studio pietatis impensum est, ad redemptorum onus, vel afflictionem non debeat pertinere, *l.7.epist.*14. *Indict.*2.

Quòd si quis plura desideret, ut clariùs pateat, per diversa loca, & tempora eandem fuisse omnium bonorum hominum sententiam, non gravabor quædam annotare.

S. Exuperius Tolosæ Episcopus, *teste S. Hieronymo epistol.* 3. *ad Rusticum*, viduæ Sareptensis imitator, esuriens pascit alios, & ore pallente jejuniis, fame torquetur aliena; omnemque substantiam Christi visceribus erogavit. Nihil illo divitius, qui Corpus Domini canistro vimineo, Sanguinem portat in vitro: Qui avaritiam ejecit è templo.

Huic accedit, quòd Hincmarus Episcopus meminerit, ad sua usque tempora in Rhemensi Ecclesia perduraſſe argenteum calicem S. Rhemigii, donec fusus in redemptionem Christianorum datus est, ut à Normannis ministris Diaboli D redimerentur.

Floruit eodem tempore inter gravissimas Aquilonarium persecutiones Rembertus, natione Flander, vir planè Apostolicus, Bremensis, seu Hamburgensis Ecclesiæ Archiepiscopus; qui cum inter tam barbaros homines, aut vivere aut potiùs latere cogeretur, etiam sacri Altaris vasa pro captivis Christianis impendit. Dicam, non meis, sed contemporanei Scriptoris gravissimi verbis. Ad redemptionem, inquit, captivorum penè cunctis, quæ habebat, expensis, cum multorum adhuc apud infideles detentorum calamitatem cernere cogeretur, etiam sacra Altaris vasa, ob illos redimendos, impendere non dubitavit. Qua in re, dum quibusdam minùs sublimiter intelligentibus, non rectè fecisse videretur, quasi in alios usus converteret, quæ sacris essent deputata ministeriis; & à quodam interrogatus esset, cur id faceret, justa ratione sciscitanti satisfaciens: Non ignoro, inquit, res Ecclesiastici officii dignè tractandas, & sub magna obligatione, ad hoc opus esse depositas: Verumtamen plus est apud Deum, per eas subveniri captivis Christianis, in angustia constitutis, quàm esse queat depositum eas custodiendi: cumque incumbit necessitas è duobus bonis alterum eligendi, altero carendi, præferendum est illud, E quod est præstantius, & id quod inferius est, relinquendum. Unde etiam ego, ait, cum nullum aliud suppetit consilium, non sum arguendus impietatis, si Christianum, qui filius Dei est, thesauris Ecclesiæ redimo: quandoquidem semper invenire possumus, quod ad usum sacri ministerii sufficiat; irrecuperabilis verò damni est, si Christianus in captivitatis afflictione deficiat. *Tom.*1. *Surii ad* 4. *Februarii.*

Nec alius fuit spiritus Cæsarii Arelatensis Episcopi, quod ex historia vitæ, quæ ad Cæsariam sororem ejus conscripta est, manifestè elucet. Arelatem, ait hic scriptor, Gothis eum innumera captivorum turba revertentibus, replentur sacræ basilicæ; & cùm multa inopia laborarent, quæ ad victum vestitumque pertinerent, affatim eis præbuit vir beatus, donec omnes ab ipso essent redempti eo argento, quod venerabilis Eonius, antecessor ejus, Ecclesiæ mensæ reliquerat. Hoc autem sanctum opus ita prosecutus est, ut etiam ab illis, quæ ad divini ministerii dispensationem pertinent, non abstineret; thuribulis, calicibus, patenis, pro F eorum redemptione datis, excisisque à cancellorum columnis, ornamentis argenteis. Dicebat enim: Ne homo rationalis, Christi sanguine redemptus, amissa libertate, & dura pressus servitute, Arianus efficiatur, aut Judæus, aut ex ingenuo servus. Ornavit igitur, & defendit, non deformavit Ecclesiam. Patere voluit filiis viscera matris, non præcludi; hoc sæpissimè dicens: Velim respondeant mihi plerique domini Sacerdotes, & reliqui è Clero, qui, nescio quo superfluitatis amore, nolunt dare insensibile argentum, & aurum, ex Christi donariis: velim, inquam, dicant mihi, si quo casu ipsi in eam calamitatem inciderent, vellentne hujusmodi insensibilibus donariis in libertatem vindicari, aut potiùs sacrilegii loco haberent, si quis ex divinis munusculis subveniret? Equidem non puto, id ingratum esse Deo, de suo ministerio redemptionem parari, qui seipsum pro hominibus redimendis dedit. Sic ille. Nos verò videmus quosdam laudare in sancto viro, quòd ita fecerit, nec tamen ullo pacto velle imitari.

Deogratias verò Carthaginensis Episcopus, quantùm ego Victorem Uticensem Episcopum intelligere possum, G cum multi, occupata Roma, captivi abducerentur in Africam, omnia vasa ministerii aurea, & argentea distraxit, non ut liberarentur, sed ut captivitas eorum mitigaretur, ne videlicet barbarorum servi efficerentur; ne VVandalis, & Mauris ingentem populi quantitatem dividentibus, mariti ab uxoribus, liberi à parentibus separarentur, ne insuetudine navigii, & crudelitate afflicti, consumerentur. Sed Victoris verba audiamus: Deogratias Episcopo ordinato, factum est, peccatis urgentibus, ut urbem illam quondam nobilissimam, atque famosam, decimoquinto regni sui anno Gensericus, Romam, & simul exindè regnorum multorum divitias, cum populis, captivaverit. Quæ dum multitudo captivitatis Africanum attingeret littus, dividentibus VVandalis & Mauris ingentem populi quantitatem, ut moris est barbaris, mariti ab uxoribus, liberi à parentibus separabantur. Statim sategit vir Deo plenus & carus, universa vasa ministerii aurea, vel argentea, distrahere, & libertatem de servitute barbarica liberare, & ut conjugia fœderata manerent, & pignora genitoribus redderent. Et quia nulla loca sufficiebant ad capiendam multitudinem H tantam, Basilicas duas nominatas, & amplas, Fausti, & Novarum, eorum lectulis, atque straminibus deputavit, decernens per singulos dies, quantum quis pro merito acciperet. Et quia plerosque insuetudo navigii, & crudelitas captivitatis afflixerat, non parvus inter eos numerus fuerat ægrotorum, quos ille beatus Antistes, ut pia nutrix, per momenta singula cum medicis circuibat, sequentibus cibis, ut inspecta vena, quid cuique opus esset, illo præsente daretur. Sed nec nocturnis horis ab hoc opere misericordiæ feriabatur, sed pergebat excurrens per singulos lectus, scisciens, qualiter quisque se haberet. Ita se tradiderat omninò labori, ut nec defessis membris, nec cariosæ jam senectuti parceret. Quo livore Ariani succensi, dolis eum quamplurimis voluere sæpiùs enecare. Quod credo prævidens Dominus, citò passerem suum de manibus accipitrum voluit liberare. Cujus exitium ita Urbici captivi planxerunt, ut tunc se putarent magis tradi manibus barbarorum, quando ille perrexit ad cœlum. *Victor.l.* 1. *de persecut.VVandalica.*

Passus

A Passus est etiam S. Cyrillus Hierosolymorum Episcopus ab Acacio Ariano Episcopo calumniam ex eo, quòd thesaurum Ecclesiæ, & sacra aulæa vendidit, cum pecuniæ non sufficerent ad sublevandam famem, quæ tum agrum Hierosolymitanum occupaverat: *Teste Sozom. lib.*5. *Eccles. histor.*

Ab hoc verò Ariano Acacio, quantùm discrepat Acacius Episcopus Amidenus? Cum enim Romani milites circiter septem millia Persarum militum in depopulanda Azazena provincia captivos obduxissent, eosque propemodùm fame enecarent, Acacius, convocatis Clericis, moner, aurea argenteaque monumenta, ex propensa fidelium benignitate Ecclesiæ collata, conflanda & vendenda esse. Quod factum est. Et pretia partim militibus Romanis, pro captivis redimendis, dedit: partim ad eorum famem sublevandam impendit. Postremò, viatico illis suppeditato, ad suum ipsorum Regem, cum maxima ejus admiratione, remisit. Quod describit, illius temporis historiographus, *Socrat. l.7. Eccles. hist. cap.* 21. Exemplum sanè in Episcopo memorabile, non tantùm in hostes Romani imperii, sed etiam in Christiani nominis persecutores, B impensum.

☞ *De bonis Ecclesiæ in particulari dispensatis, & erogatis.*

Vide nonnulla supra. Titulo de eodem argumento.

Ecclesiastici.

QUINAM HOC NOMINE INTELLIGANTUR.

Ecclesiasticorum nomen generale est, sub se complectens omnes cujuscunque ordinis, sexus, & conditionis, qui ministerio Ecclesiæ sacrisque functionibus mancipantur, etiamsi aut nulla Religiosi instituti professione, aut sacrorum ordinum susceptione, firmum statum, vitæque modum immutabilem elegerint. Imò etiamsi nondum tonsura insigniantur clericali. Propriè tamen, & ad effectum privilegiorum, immunitatum, & similium, quæ vel jure, vel consuetudi- C ne Ecclesiasticis attributa reperiuntur, non comprehendimus hoc nomine, nisi qui aut inter Clericos relati eorundem deferunt insigne, aut approbatam religionem professi, vel aliàs in ministerio Ecclesiastico perpetuum præbere intendunt famulatum: unde eorum alii sunt sæculares, alii Regulares: alii majores, alii minores: alii in dignitate constituti, alii sine illa.

EORUNDEM ORDO, ET GRADUS.

Ecclesiastica disciplina in hoc semper observata fuit, ut à clericatu, sive prima tonsura, usque ad Pontificatum per ordines sacros gradusque deveniatur, inter quos in seriores majoribus: & inter pares, senioribus sive tempore posterioribus, cedant minores sive juniores. De quo argumento legantur ea loca in quibus agitur *de Dignitate tam in generali, quàm speciali: Item de Ordinis sacramento, &c.*

QUÆ ILLIS VETITA.

Plura sacrorum Canonum decretis vetantur, Ecclesiasticis sub titulo Clericorum, nam in Jure pro iisdem plerumque usurpantur.

Ac primùm quidem omnis libido illis interdicitur, ac quævis illius species. Pius V. resolvit, procedendum contra illum, D qui in Confessione aliquem solicitat ad libidinem, tanquam de hæresi suspectum.

II. Aleæ lusus, nimis heu frequens in Clero, exercitus tanta subinde lucrandi perdendique temeritate, ut omnia seria illi postponant.

III. Arma quoque vetantur deferre, scilicet offensiva, non autem defensiva, dum peregrinantur. Pius tamen IV. & V. prohibuit eos deferre sclopeta breviora, aut arma quæ sub veste recondantur.

IV. Vetantur iisdem vestes suo ordini non congruentes. Concil. Trident. sess.14. cap.6. Debent ergo Ecclesiastici abstinere à vestibus luxum præ se ferentibus: nam ut ait S. Bernardus, forma vestium deformitatis mentium, & morum est indicium. Proprius tamen eorum habitus nusquam determinatur, nisi quòd nimia brevitas, aut longitudo prohibeatur; item certi colores. Excusat tamen paupertas, metus, itinerum pericula, infirmitas in plerisque. ☞ *Vide locum de Beneficio Ecclesiastico.*

V. Quod de vestibus, idem obtinet in supellectile, ne ad luxum comparata sit. Cum enim sint pauperum velut patres, quò se in alios effundant liberaliùs, hoc magis contenti E esse debent curta supellectile. Exemplo sit S. Augustinus, quem solùm ad mensam argentea coclearia adhibuisse, reliqua vasa lignea, vel lapidea, auctor est Possidonius in vita. Porrò de modesta supellectili cautum est *in Conc. Carthag.*4. *cap.*15. *dist.*45. *cap.* Episcopus. *Aquisgranens. c.*124. *Toletano* 4. *c.*7. *&* 15. *Trid. sess.*25. *c.*1.

VI. Etiam turpe lucrum, quod scilicet ex re illicita, aut minùs honesta accipitur, Clericis interdicitur; debent enim esse contenti stipendiis suis, ait *Hieron. epist. ad Nepotian. & Aug. serm.*19. *de verb. Dom.* unde omnis negotiatio Ecclesiasticis vetatur multis Canonibus, quos colligit *Claudius Espencæus l.*2. *digrán* 1. *ad Timoth. c.*1. unus est *VII. Synodi* 16. *q.*1. *c. prædicator*. In quo ad hoc confirmandum adfertur dictum Apostoli *Act.*20. Argentum & aurum, aut vestem nullius concupivi. Et Petrus monet Pastores pascere gregem Domini non turpis lucri gratia. 1. *Petri* 5. Ac monachus præsertim in claustro suo contineatur, extra quod est instar piscis in arido.

VII. Omnibus negotiis sæcularibus, Principum aulis, & administratione, quæ statui suo non conveniunt, abstinere Ec- F clesiasticus debet, sciens se divino ministerio mancipatum, cum nemo Deo militans se implicet negotiis sæcularibus.

VIII. Clerici & Ecclesiastici in conviviis sobrios se & honestos exhibeant, voluitque eos ultra tertias vices non bibere, c. quando 44. *dist.* Innoc. III. ita decernit, ut à crapula & ebrietate abstineant, sibique vinum temperent, & se vino; unde & potatio ad æquales hauſtus vetatur, dummodò fiat ad se mutuò ingurgitandum, c. à crapula. *Ibid.*

IX. Deinde antiqui Canones interdicunt Ecclesiasticis cohabitationem cum mulieribus. Videatur *Concil. Matisc. Canone* 2. Verùm in Regionibus humidis, & frigidioribus ea permittitur, dummodò nulla sit suspicio incontinentiæ: qua subsistente, etiam consuetudo omnis prohibetur in *Trident. sess.*25. *c.*14. *de refor.* Denique addatur superioribus monitum Apostoli, quo vult, ut Ecclesiastici se exhibeant tanquam Dei ministros, in patientia, castitate, jejuniis multis: providentes bona non tantùm coram Deo, sed etiam omnibus hominibus. Eaque quæ Timotheo, & Tito commendata esse voluit. Legenda institutio Alphonsi de Torrez Tit. de Ornatu, & mundit. Sacer. G

ECCLESIASTICORUM BONA, AN EA RECTE POSSIDEANT: EORUMQUE USUS RECTUS.

Fuit error VVicleffi, Ecclesiasticis illicitum habere possessiones. Cum tamen in veteri lege Sacerdotes & Levitæ habuerint urbes ad habitandum, & suburbana ad alendum pecora: item oblationes, *Num.*35. *Iosue* 21. Agros quoque, *Levitici ult.* nam 3. *Reg.* 2. Abjathar Rex dicit Sacerdoti, Vade ad agrum tuum: & Hieremias Sacerdos erat, & tamen *c.*32. scribit, se possediſse agrum paruelis suu. Et Barnabas Levita vendebat agrum suum, *Act.*4. Item Paulus requirit in Episcopo, ut sit hospitalis, domui suæ benè præsit; quæ omnia supponunt divitias.

Philemon habuit servum, eratque dives, ut patet ex Epistola Pauli ad eundem; & nihilominùs erat Episcopus.

Testatur *Eusebius l.*3. *hist. c.*19. consanguineos Domini habuisse ex paterna hæreditate modicas possessiones.

Etiam *S. Ambrosius Ep.*33. *ad Marcellinam*, fatetur se H obtulisse patrimonium suum, cum rogaretur tradere Ecclesiam Arianis; noluisse autem tradere patrimonium Christi.

De possessionibus autem veterum Sacerdotum & ministrorum Tabernaculi. ☞ *Vide quæ latè diximus in loco de Sacerdotio.*

Possessionem verò bonorum, cum sæcularium, tum Ecclesiasticorum, puta decimarum, primitiarum, oblationum in nova lege Ecclesiasticis semper permissam, notorium est, longoque tot sæculorum usu firmatum, & infinitis Sanctorum exemplis probari posset, qui præter obventiones & facultates Ecclesiæ, ratione ministerii sui provenientes, etiam patrimonia amplissima, ac alia bona sæcularia posſederunt. Ac *D. Prosper lib.* 2. *de vita contemplat. capite* 12. dicit, absque peccato posse clericum vivere ex proprio patrimonio.

Possunt igitur Ecclesiastici habere possessiones & divitias, non tamen debent ita affectu illis adhærere, ut augmento earum anxiè incumbant, & tenaces sint in conservando, ut neque pauperum, neque divini honoris, ubi necessitas

C 2 exigit,